



eBook FinTech
De laatste
(juridische)
ontwikkelingen
mei 2016

Kennedy Van der Laan

Het is tegenwoordig bijna onmogelijk om een krant open te slaan zonder de term 'FinTech' tegen te komen. Ook de politiek houdt het onderwerp nauwlettend in de gaten. FinTech zou zo baanbrekend zijn dat het de gevestigde financiële orde wel eens geheel op haar kop zou kunnen zetten. FinTech zou volgens sommigen zelfs in staat zijn om de centrale positie van banken te ondermijnen. Maar geldt dit alleen voor bepaalde diensten als betaaldiensten? Of ook voor bijvoorbeeld het verstrekken van leningen? De opkomst van 'online lenders' zoals 'peer-to-peer' (P2P) lending platforms suggereert het laatste.

Is FinTech een hype? Of de toekomst? Een survival of the fittest tussen de oude spelers en de FinTech-bedrijven? Of een speelveld waarin beide kampen hun specifieke krachten bundelen en samen komen tot optimale dienstverlening? Wat zijn de mogelijkheden en beperkingen van wetgeving (zoals PSD 2) en nationaal en Europees toezicht, en wat vindt de markt van de rol van DNB en AFM? Hoe belangrijk zijn big data?

Al deze vragen kwamen aan de orde tijdens het KVdL FinTech Seminar begin april 2016. Hier kwamen de incumbents, toezichthouders en toonaangevende FinTech-bedrijven bijeen en werd gesproken over de laatste ontwikkelingen op FinTech-gebied en de juridische aspecten ervan. Ook werd er gebrainstormd over de relatie tussen de oude en nieuwe spelers en over de toekomst van FinTech. Daarbij lag de focus op innovaties op het gebied van het betalingsverkeer en online lending.

FinTech en Toezicht

FinTech wint momentum



‘FinTech wint momentum’, zegt **Joris van Horzen**, associate partner Banking & Finance bij Kennedy Van der Laan. ‘Je ziet dat aan de gigantische hoeveelheid artikelen die erover geschreven worden. Maar dat niet alleen. Volgens een recent rapport van KPMG werd er in 2015 wereldwijd \$ 15 miljard geïnvesteerd in FinTech-bedrijven. Ter vergelijking: in 2011 was dat nog maar \$ 2,4 miljard.’ Als gevolg van de voortrazende digitalisering zijn er met name op het gebied van online lending, het betalingsverkeer en vermogensbeheer ontzettend veel innovaties doorgevoerd en zijn er nieuwe partijen op de markt gekomen. Hoewel er in de verzekeringsbranche momenteel nog relatief weinig gebeurt, is de verwachting is dat de impact van FinTech ook hier groot zal zijn. Denk bijvoorbeeld aan geavanceerde vergelijkingstools en sensoren die de verzekeraars in staat zullen stellen verzekeringen aan te bieden die naadloos aansluiten bij de klant.’

Toezicht op online lenders

Online lenders zijn echt in een gat gesprongen in de tijd dat het met name voor het midden- en kleinbedrijf steeds moeilijker werd om krediet te verkrijgen. De meeste online lenders zijn de zogenaamde P2P-lending platforms die dikwijls internationaal opereren. Partijen die op de Nederlandse markt actief zijn (en niet in consumptief krediet bemiddelen) hebben in principe een ontheffing van de AFM nodig. De vereisten die daarvoor gelden beogen met name de investeerders te beschermen. Hoewel de voorwaarden voor het verkrijgen van een ontheffing overzichtelijk zijn, is de doorlooptijd relatief lang. Van Horzen is erg te spreken over de aanpak van de AFM. ‘De AFM heeft ervoor gekozen pas met een zwaardere ‘regulatory regime’ te komen zodra de markt volwassen is geworden. Ik vind het heel goed, dat ze de nieuwe spelers in eerste instantie de ruimte bieden om zich te ontwikkelen zonder al te zware regelgeving.’

Toezicht op het betalingsverkeer

De meeste innovaties op het gebied van het betalingsverkeer spelen zich af in de front-end. De back-end (clearing & settlement) blijft voornamelijk het domein van de banken. Belangrijke innovaties zijn mobile/digital wallets, P2P payments en in-app payments. Met de komst van BigTech (Apple Pay, Android Pay, AliPay, etc) is de slag om big data pas echt begonnen. Deze nieuwe partijen zijn met name geïnteresseerd in het verkrijgen van informatie over het bestedingspatroon van de consument (het betalingsverkeer zelf is niet echt lucratief). Door de komst van dit soort partijen ontstaat voor banken het risico dat de relatie met de klant minder hecht wordt. Momenteel hebben alleen partijen die op de betaalstroom zitten in principe een vergunning als betaalinstantie nodig. Met de implementatie van de PSD2 zal echter dit veranderen aangezien partijen die ‘payment initiation’ en ‘account information’ aanbieden vanaf dat moment eveneens onder toezicht vallen (ook al zitten zij niet op de betaalstroom).

Sandbox

In heel Europa wordt de roep om minder regelgeving voor FinTech-bedrijven steeds groter. In de UK probeert de FCA aan deze oproep gehoor te geven. Onlangs heeft de FCA de zogenaamde regulatory sandbox geïntroduceerd. FinTech-bedrijven en incumbents die daarvoor in aanmerking komen hebben gedurende een bepaalde proefperiode geen vergunning nodig. Dit zou de ontwikkeling van financiële innovaties ten goede moeten komen.

Lees meer:

<http://www.fca.org.uk/static/fca/documents/sandbox-eligibility-criteria.pdf>
<https://www.fca.org.uk/static/fca/documents/default-standards-for-sandbox-testing-parameters.pdf>

Toezicht en technologische innovaties



Ook voor De Nederlandsche Bank (DNB) staat FinTech hoog op de agenda. In 2015 deed zij onderzoek naar de impact van technologische innovatie op de financiële sector. ‘Wij hebben gekeken naar de FinTech-ontwikkelingen, maar ook naar welke acties DNB zou kunnen nemen om de risico’s die daaruit ontstaan aan te pakken’, aldus **Janko Gorter**, Head of Strategy van DNB. Volgens DNB’s onderzoek verandert de financiële sector niet alleen door technologie, maar ook door andere wensen van de klant en door wet- en regelgeving. ‘Een bank ben je door alle vereisten niet zomaar. Ik begrijp daarom de populariteit van bijvoorbeeld P2P-platforms wel.’

Innovatiehub

Rond de zomer lanceert DNB samen met de AFM de ‘Innovatiehub’, een platform waar innovatieve financiële partijen terecht kunnen met vragen over regelgeving en beleid. ‘We willen graag meedenken over wat wel en niet kan’, legt Gorter uit. ‘Want uiteindelijk wil de ondernemer natuurlijk kunnen ondernemen. Tegelijkertijd is er natuurlijk wel een spanningsveld, want we blijven toezichthouder.’

In dit eBook worden de laatste ontwikkelingen op het gebied van FinTech besproken. Deze artikelen zijn bewerkingen van Lezingen die werden gegeven tijdens het KVdL FinTech Seminar begin april 2016, georganiseerd door Kennedy Van der Laan.

DNB omarmt nieuwe technieken

Gorter geeft aan dat DNB met interesse kijkt naar nieuwe technieken als blockchain. Ook noemt hij trends als mobile wallets, P2P-platforms en portal aggregators, nieuwe apps die consumenten kunnen helpen om geautomatiseerd van bank te wisselen voor het wegzetten van spaargeld.

In het algemeen is DNB groot voorstander van innovatie, want het kan de diversiteit en efficiëntie van het financiële systeem vergroten, zeker wanneer de concurrentie toeneemt. Tegelijkertijd brengt technologische innovatie in de financiële sector ook risico’s met zich mee. ‘Denk bijvoorbeeld aan financiële risico’s doordat de levensvatbaarheid van traditionele bedrijfsmodellen in korte tijd sterk kan afnemen, maar ook privacy-risico’s en systeembrede risico’s zoals procyclischeiteit.’



FinTech-spelers aan het woord

Funding Circle: Peer-to-peer Lending



'Je kunt Funding Circle vergelijken met de Ubers en AirBnb's van deze wereld', aldus **Jeroen Broekema**, directeur van Funding Circle Nederland. 'Uber is het grootste taxibedrijf van de wereld, maar heeft zelf geen enkele taxi. Funding Circle wil een van de grootste spelers op het gebied van online lenen worden, maar heeft bijna geen euro op de balans.' Funding Circle is een P2P-platform en koppelt investeerders aan kredietnemers. Zij bemiddelt dus, maar leent zelf geen geld uit. 'Zo worden wij nooit 'too big to fail'. Wij hebben alleen maar een beetje kapitaal nodig voor onze eigen activiteiten.'

Simpele producten

Funding Circle werd opgericht door een groepje studievrienden in Londen. Zij wilden een oplossing bedenken voor het feit dat het zo moeilijk was geworden om geld te lenen. Inmiddels heeft Funding Circle 550 mensen in dienst in vijf landen. In 2015 werd er via Funding Circle meer dan \$2 miljard uitgeleend aan MKB-bedrijven. Het product dat Funding Circle biedt is simpel en is nooit maatwerk. Broekema: 'Wij bieden leningen van €10.000 tot €250.000 met een borgstelling in privé. Niets meer of minder dan dat. In het buitenland hebben we ook andere producten, zoals leningen met zekerheden, maar in Nederland houden we het voorlopig simpel.'

Zijn P2P's een bedreiging voor banken? Broekema denkt van niet. 'We zijn een gigantische groeiende markt, maar we zullen banken niet omvergoeien. Banken zijn juist actief betrokken bij P2P's. Sommige banken worden aandeelhouder van een P2P, en andere banken - denk aan Goldman Sachs - richten zelfs hun eigen platform op.'

Spotcap: Met big data en slimme technologie de wereld veroveren



Spotcap is ook een online lending-platform, maar toch is er een fundamenteel verschil met spelers als Funding Circle. 'Wij zijn geen P2P-platform', legt **Niels Turfboer**, managing director van Spotcap Benelux en UK uit. 'Wij zijn een 'balance sheet lender', wij lenen ons eigen geld uit.' Spotcap sluit leningen af met een looptijd van maximaal een jaar.

Niet alle data zijn big data

Spotcap heeft in slechts achttien maanden tijd naam en faam verworven door slimme technologie in te zetten bij het verzamelen van big data en op basis van die data (voorspellende) analyses te doen. Spotcap behoort momenteel tot de vijftig beste FinTech-bedrijven van de wereld. Turfboer: 'Ik hoor bedrijven vaak

zeggen dat ze big data gebruiken. Maar de term big data wordt vaak gebruikt voor data die helemaal geen big data zijn. Big data zijn alleen ruwe, ongeaggregeerde data, in hele grote hoeveelheden.'

Robots doen het werk

'Wij gebruiken big data en daarmee zetten we onze robots aan het werk. Die laten analyses op die data los en kijken naar patronen. Om terug te kijken, maar ook om voorspellingen over de toekomst te doen. Die 'predictive analysis' is heel belangrijk.' Spotcap komt aan de data die ze analyseert doordat ze de technologie in huis heeft om elke bankrekening wereldwijd te kunnen 'scrapen'. Scraping is een technologie waarbij een computerprogramma data die voor mensen leesbaar is uit een ander programma haalt. 'Ook al hebben we de techniek in huis, in

Nederland scrapen onze robots niets. In andere landen, zoals Australië wel, daar vindt men het heel normaal. Maar Nederland is wat dat betreft conservatief.' Scraping is iets waarvoor klanten eenmalig toestemming geven en waarvoor de Payment Services Directive (PSD 2, zie hierna meer hierover) niet nodig is.

Spotcap zet big data in om risico-analyses te doen. Er wordt bijvoorbeeld naar bankrekening-gedrag gekeken. 'Wij kijken niet alleen naar getallen, maar ook naar woorden. Het belang van woorden wordt echt onderschat. Als er op een bankrekening een bedrag wordt afgeschreven met als omschrijving 'Naheffing te laat betalen', dan is dat voor een risicoschatting van belang.'



Oude en nieuwe spelers: consument de lachende derde?

PSD 2 en XS2A: Grootste disruptor van de financiële wereld?



PSD 2, en met name de 'access-to-account'-bepaling (XS2A) daarin, wordt wel de echte grote disruptor van de financiële wereld genoemd. Dat zegt **Annemieke van der Beek**, partner Europees recht en Mededingingsrecht bij Kennedy Van der Laan. 'XS2A (Access-to-Account) zorgt ervoor dat derden-dienstverleners toegang tot bankrekeningen kunnen krijgen.'

Eén Europese markt voor betalingsverkeer

PSD 2 volgt op PSD 1 (2007) en is veel meer toegespitst op elektronische betalingen. 'PSD 1 was eigenlijk al verouderd op het moment dat de richtlijn van kracht ging.' Het verschil tussen PSD 2 en PSD 1 is niet alleen XS2A, maar ook uitbreiding van het bereik van de richtlijn - zoals transacties in non-Europese valuta. Hoofddoel van de richtlijnen is om één Europese markt te creëren voor het betalingsverkeer. Internationale betalingen moeten net zo makkelijk en veilig worden als nationale betalingen. Zo ontstaat er meer concurrentie en gaan uiteindelijk de kosten voor de consument omlaag. 'Maar uiteraard zonder dat de veiligheid van de consument en diens betalingsgegevens in het geding komen', stelt Van der Beek. PSD 2 biedt zelf geen oplossing voor alle nieuwe veiligheidsrisico's die door de richtlijn ontstaan. Daar worden de zogenoemde EBA Regulatory Technical Standards ('RTS') voor ontwikkeld.

XS2A

XS2A verplicht banken om derden-dienstverleners toegang tot bankrekeningen te verschaffen voor twee soorten diensten: voor 'payment initiation services' en voor 'account information services'. Er hoeft daarvoor geen overeenkomst tussen de banken en die dienstverleners te bestaan. 'Maar er worden wel eisen aan die dienstverleners gesteld en ze hebben een vergunning nodig', benadrukt Van der Beek. 'Door de betaaldiensten die derden-dienstverleners door XS2A mogen bieden

vormen zij een bedreiging voor banken. Doordat de derden-dienstverleners het contact met de klanten onderhouden en niet de banken, kunnen de banken minder klantencontact hebben en daardoor minder aan cross-selling kunnen doen.' Ook de informatiediensten die derden nu mogen aanbieden zetten banken onder druk. Die derde partijen kunnen klanten één overzicht bieden van al hun bankrekeningen bij meerdere banken. Klanten krijgen zo één centraal aanspreekpunt in plaats van een aanspreekpunt bij elke bank.

[Lees ook: 'Biedt PSD 2 kansen voor FinTech bedrijven?'](#)

Oude en nieuwe spelers: Samen- werken wordt het sleutel- woord



'Wat voor organisatie wil je als nieuwkomer zijn? Die vraag zul je jezelf moeten stellen,' aldus **Gijs Boudewijn**, adjunct-directeur van de Betaalvereniging Nederland. 'Wil je hetzelfde zijn als de gevestigde orde, of wil je liever een bijna-bank zijn - zodat je richting de consument op een bank lijkt, maar in feite geen bank bent? Of een non-bank die iets totaal nieuws doet, zoals Google of Amazon?' Betaalvereniging Nederland rekent zowel banken als betaalinstanties (in feite FinTech-bedrijven met een betaalvergunning) tot haar leden en houdt zich onder andere bezig met veilig bankieren, contactloos betalen, het beheer van iDeal en de coördinatie van het Instant Payments-project: de ontwikkeling van een nieuwe infrastructuur voor realtime-betalingen.

Nu duurt het meestal nog een werkdag voor een betaling de ontvanger bereikt. Binnenkort gebeurt dat direct.

FinTech – Besef dat financiële diensten gereguleerd zijn en blijven

Boudewijn noemt 2015 een echt omslagpunt in betalingsland. 'Sinds vorig jaar praat ineens de hele wereld bijvoorbeeld over 'instant payments' en blockchain. Banken experimenteren zelf ook al met blockchain. En de komst van PSD 2, dat is ook echt een 'game changer'.' Boudewijns verwachting van de toekomst: 'Oude en nieuwe spelers veel met elkaar moeten gaan samenwerken. En uiteindelijk zullen ze naar elkaar toegroeien. FinTech-bedrijven zullen zich wel moeten realiseren dat de financiële markt een gereguleerde markt blijft: niet alles wat technisch kan, mag.'



FinTech-team Kennedy Van der Laan

De technologische ontwikkelingen in de financiële sector, die voor grote veranderingen in het financiële landschap zorgen, roepen complexe juridische vraagstukken op. Het FinTech-team van Kennedy Van der Laan is al jarenlang actief op dit rechtsgebied en volgt alle technologische innovaties in de financiële sector op de voet. Wij waren betrokken bij vrijwel alle grote interbancaire samenwerkingen op het gebied van betalingsinnovaties (zoals processing door Equens, iDeal, Mobiel Betalen, eMandates, chartale logistiek van GSN). Op basis van onze ruime expertise hebben wij in deze dossiers strategisch meegedacht én praktisch geadviseerd.

Op verzoek van de Nederlandse Vereniging van Banken stelden wij een handboek voor banken samen voor de implementatie van de Payment Services Directive (PSD) en we hebben meerdere banken daarover geadviseerd. Daarnaast adviseren wij financiële instellingen doorlopend over bestaande en nieuwe regelgeving, zoals Anti-money laundering (AML) regulations, Single Euro Payments Area (SEPA), PSD 1 en PSD 2, Multilateral Interchange Fee (MIF) Verordening, e-Identity en de Privacy Verordening. Naast banken en betaaldienstverleners, adviseren wij ook FinTech-startups, variërend van P2P Lending/equity platforms tot payment solution providers. Ook begeleidden wij een aantal toonaangevende Lending platforms bij het vergunningstraject bij de AFM.

Kennedy Van der Laan is partner van Holland FinTech en het team beschikt over uitstekende contacten binnen DNB, AFM, ACM, Europese Commissie, de Nederlandse Vereniging van Banken en de Betaalvereniging Nederland. Door ons uitgebreide netwerk zijn wij als geen ander in staat om partijen met elkaar in contact te brengen.



Joris van Horzen
Associate partner Banking & Finance
020 5506 655
joris.van.horzen@kvdl.com



Annemieke van der Beek
Partner Mededingingsrecht en Europees recht
020 5506 684
annemieke.van.der.beek@kvdl.com



Joost Linnemann
Partner IT-recht
020 5506 636
joost.linnemann@kvdl.com



Hester de Vries
Partner Privacy
020 5506 657
hester.de.vries@kvdl.com

Meer informatie

KVdL Nieuws

Wilt u op de hoogte blijven van de laatste juridische ontwikkelingen in uw sector? Laat dan [hier](#) uw gegevens achter.
www.kvdl.com/aanmelden-kvdl-nieuwsbrief.

Haarlemmerweg 333
1051 LH Amsterdam
+31 20 5506 666
www.kvdl.com
@KennedyVdLaan

